

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 8.3.2011
KOM(2011) 109 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Plan na rzecz efektywności energetycznej z 2011 r.

SEK(2011) 280 wersja ostateczna
SEK(2011) 277 wersja ostateczna
SEK(2011) 275 wersja ostateczna
SEK(2011) 276 wersja ostateczna
SEK(2011) 278 wersja ostateczna
SEK(2011) 279 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Plan na rzecz efektywności energetycznej z 2011 r.

1. NOWY PLAN NA RZECZ EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Efektywność energetyczna jest centralnym elementem unijnej strategii Europa 2020 na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu¹ oraz przejścia do gospodarki opartej na efektywnym korzystaniu z zasobów. Efektywność energetyczna² należy do najbardziej opłacalnych sposobów zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń. Pod wieloma względami efektywność energetyczną można postrzegać jako największe źródło energii, jakim dysponuje Europa³. Dlatego Unia wyznaczyła sobie za cel zmniejszenie do 2020 roku swojego pierwotnego zużycia energii o 20 % w porównaniu z prognozami⁴, a cel ten został wskazany w komunikacie Komisji „Energy 2020”⁵ jako istotny krok na drodze do realizacji naszych długoterminowych celów w zakresie energii i klimatu.

Pomimo podjęcia istotnych działań na rzecz realizacji tego celu – w szczególności na rynkach urządzeń i budynków⁶ – z najnowszych szacunków Komisji wynika, że UE jest na drodze do osiągnięcia zaledwie połowy z docelowych 20 %⁷. Aby w pełni zrealizować wyznaczony cel, UE musi niezwłocznie podjąć działania. W odpowiedzi na wystosowane przez Radę Europejską obradującą na posiedzeniu w dniu 4 lutego 2011 r. wezwanie do podjęcia „zdecydowanych działań, by wykorzystać znaczny potencjał dużych oszczędności energii w

¹ COM(2010) 2020.

² Ścisłe rzecz biorąc, termin „efektywność energetyczna” oznacza mniejsze zużycie energii przy utrzymaniu niezmiennego poziomu działalności gospodarczej lub usługi. „Oszczędność energii” jest pojęciem szerszym i obejmuje również zmniejszenie zużycia poprzez zmianę zachowań lub ograniczenie działalności gospodarczej. W praktyce oba pojęcia trudno rozdzielić i – podobnie jak w niniejszym komunikacie – często używane są zamiennie.

³ Zużycie energii, którego uniknięto dzięki poprawie efektywności energetycznej, nazywamy „negadzulami”. Na przykład trzynastoprocentowa poprawa efektywności energetycznej na poziomie odbiorców energii, która nastąpiła w krajach UE-27 w latach 1996-2007, odpowiada oszczędności energii wynoszącej około 160 Mtoe w całym tym okresie (Overall Energy Efficiency Trends and Policies in the EU27 – ADEME 2009).

⁴ 7224/1/07 REV 1 Konkluzje Prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w dniach 8-9 marca 2007 r. Oznacza to zaoszczędzenie do roku 2020 energii pierwotnej (zużycie krajowe brutto pomniejszone o zastosowania pozaenergetyczne) w ilości 368 mln ton ekwiwalentu ropy naftowej (Mtoe) w stosunku do prognozowanego na ten rok zużycia wynoszącego 1842 Mtoe. Cel ten został potwierdzony przez Radę Europejską na posiedzeniu w czerwcu 2010 r. (17.6.2010, nr EUCO 13/10).

⁵ COM(2010) 639.

⁶ Działania te podjęto w ramach planu działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii z 2006 r. (COM(2006) 545). Ocenę postępów zawarto w uzupełniającym dokumencie roboczym służb Komisji SEC(2011) 275.

⁷ Zgodnie z najnowszymi szacunkami Komisji i z uwzględnieniem działań na rzecz efektywności energetycznej wdrożonych do grudnia 2009 r.

przypadku budynków, transportu oraz produktów i procesów”⁸ Komisja opracowała niniejszy kompleksowy, nowy plan na rzecz efektywności energetycznej.

Plan ten będzie realizowany w zgodzie z innymi działaniami w ramach inicjatywy przewodniej strategii „Europa 2020” na rzecz efektywnego korzystania z zasobów⁹, w tym z planem przejścia do gospodarki niskoemisyjnej w 2050 r.¹⁰, celem zapewnienia spójności polityki, oceny kompromisów pomiędzy różnymi jej obszarami i wykorzystania możliwych synergii. Działania na rzecz efektywności energetycznej wdrażane będą w ramach szerszego celu, jakim jest dla UE efektywne korzystanie z zasobów, obejmujące efektywne korzystanie z wszystkich zasobów naturalnych oraz zapewnienie wysokich standardów w zakresie ochrony środowiska.

Skomasowany efekt pełnego wdrożenia dotychczasowych i nowych działań zmieni nasze życie codzienne i może przynieść oszczędności rzędu 1000 EUR rocznie na gospodarstwo domowe¹¹, a także poprawić konkurencyjność europejskiego przemysłu, stworzyć nawet 2 mln miejsc pracy¹² i ograniczyć roczne emisje gazów cieplarnianych o 740 mln ton¹³.

Największy potencjał w zakresie oszczędności energii przedstawiają **budynki**. W planie skoncentrowano się na instrumentach mających doprowadzić do uruchomienia procesu renowacji budynków publicznych i prywatnych oraz do poprawy energooszczędności stosowanych w nich elementów składowych i używanych w nich urządzeń. Podkreśla się rolę sektora publicznego, który powinien dawać przykład, a także proponuje się przyspieszenie renowacji budynków publicznych poprzez wyznaczenie wiążących celów oraz wprowadzenie kryteriów efektywności energetycznej w dziedzinie wydatków publicznych. W planie przewiduje się również, że przedsiębiorstwa infrastrukturalne będą miały obowiązek umożliwić swoim klientom zmniejszenie zużycia energii.

Na drugim miejscu pod względem potencjału znajduje się **transport**. Związane z nim zagadnienia zostaną ujęte w planowanej białej księdze dotyczącej transportu.

W **przemysle** kwestia efektywności energetycznej podjęta zostanie poprzez wprowadzenie wymogów dotyczących efektywności energetycznej urządzeń przemysłowych, lepsze informowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz dążenie do wprowadzenia audytów energetycznych i systemów zarządzania energią. W trosce o to, by w planie znalazły się środki na rzecz efektywności energetycznej obejmujące cały łańcuch dostaw energii, proponuje się także poprawę sprawności wytwarzania energii elektrycznej i ciepła.

Skutecznym sposobem inicjowania działań i stwarzania warunków politycznych są **cele** w zakresie efektywności energetycznej. Wraz z wprowadzeniem w życie „europejskiego okresu oceny” proces „Europa 2020” doprowadził do powstania nowych warunków zarządzania oraz dodatkowych narzędzi do kierowania unijnymi działaniami na rzecz efektywności energetycznej. Komisja proponuje zatem dwuetapowe podejście do wyznaczania celów. W pierwszym etapie państwa członkowskie ustalają obecnie swoje cele i programy w zakresie efektywności energetycznej. Te orientacyjne cele i indywidualne starania poszczególnych

⁸ Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej w dniu 4.2.2011 r., nr EUCO 2/11.

⁹ COM(2011) 21.

¹⁰ COM(2011) 112.

¹¹ COM(2008) 772: Komunikat Komisji „Efektywność energetyczna: realizacja celu 20 procent”.

¹² Szacunki na podstawie danych dotyczących branży budowlanej. Zob. SEC(2011) 277: Ocena skutków towarzysząca planowi na rzecz efektywności energetycznej.

¹³ Zob. SEC(2011) 277: Ocena skutków towarzysząca planowi na rzecz efektywności energetycznej.

państw członkowskich podlegać będą ocenie w celu ustalenia prawdopodobieństwa realizacji ogólnego celu UE oraz zakresu, w jakim poszczególne starania przyczyniają się do jego realizacji. Komisja zapewni państwom członkowskim wsparcie w opracowaniu przez nie programów na rzecz efektywności energetycznej i dostarczy im odpowiednie narzędzia oraz będzie ściśle monitorować realizację tych programów za pomocą swoich zrewidowanych ram prawnych i w nowych ramach udostępnionych przez proces „Europa 2020”. W 2013 r. Komisja przedstawi ocenę zebranych wyników oraz tego, czy programy doprowadzą wspólnie do realizacji europejskiego celu 20 %. W przypadku gdyby dokonany w 2013 r. przegląd wykazał, że realizacja ogólnego celu UE jest zagrożona, Komisja w drugim etapie zaproponuje wiążące prawnie cele krajowe na rok 2020. Podobnie jak w przypadku energii odnawialnej konieczne będzie wtedy uwzględnienie różnej sytuacji wyjściowej państw członkowskich, ich sytuacji gospodarczej oraz działań podjętych wcześniej w tej dziedzinie.

Niniejszy plan oparty jest na propozycjach Parlamentu Europejskiego, w szczególności na niedawnym sprawozdaniu w sprawie efektywności energetycznej¹⁴, a także na propozycjach wielu zainteresowanych podmiotów i doświadczeniach zebranych podczas realizacji planu działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii z 2006 r. Komisja szacuje, że środki już wprowadzone w połączeniu z przedstawionymi w planie nowymi środkami powinny zapewnić realizację celu 20 %. Podstawową zasadą niniejszego planu jest proponowanie restrykcyjnych, wiążących środków ale bez wyznaczania wiążących celów krajowych.

Warunkiem powodzenia realizacji niniejszego planu będzie ścisła współpraca pomiędzy instytucjami UE, państwami członkowskimi i wszystkimi zainteresowanymi podmiotami. Komisja liczy na uczestnictwo i zaangażowanie wszystkich stron, których dotyczy to ambitne przedsięwzięcie.

2. SEKTOR PUBLICZNY PRZYKŁADEM DO NAŚLADOWANIA

Wydatki publiczne stanowią 17 % PKB UE¹⁵. Powierzchnia budynków będących własnością publiczną lub zajmowanych przez instytucje publiczne stanowi około 12 % całkowitej powierzchni budynków w UE¹⁶. Ogromne znaczenie ma położenie większego nacisku na efektywność energetyczną w sektorze publicznym, obejmującą zamówienia publiczne, renowację budynków publicznych oraz propagowanie energooszczędności w miastach i gminach. Sektor publiczny może przyczynić się do powstawania nowych rynków energooszczędnych technologii, usług i modeli działalności. Państwa członkowskie muszą zreformować obecne systemy dotacji, które zachęcają do zużycia energii, na przykład ukierunkowując je na poprawę efektywności energetycznej i walkę z ubóstwem energetycznym.

¹⁴ 2010/2107(INI): Sprawozdanie Parlamentu Europejskiego z inicjatywy własnej w sprawie przeglądu planu działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii.

¹⁵ Zob. przypis 13.

¹⁶ Ecorys, Ecofys and BioIntelligence (2010): studium uzupełniające ocenę skutków towarzyszącą planowi na rzecz efektywności energetycznej. Oszacowanie oparte jest na założeniu, że na każdego obywatela przypada 5 m² powierzchni budynków publicznych, co daje łączną powierzchnię takich budynków (z wyłączeniem mieszkań socjalnych) wynoszącą 2,5 mld m². Całkowita powierzchnia budynków w UE wynosi 21 mld m².

- **Efektywność energetyczna w wydatkach publicznych**

Kierowanie wydatków publicznych na produkty, rodzaje transportu, budynki, roboty i usługi charakteryzujące się efektywnością energetyczną pomaga ograniczyć koszty energii ponoszone przez organy publiczne i pozwala uzyskać więcej za te same pieniądze. Komisja wsparła tę ideę w ramach swoich prac w dziedzinie zamówień publicznych prowadzących do poprawy stanu środowiska naturalnego, opracowując kryteria zamówień uwzględniające efektywność energetyczną¹⁷. Ponadto organy publiczne podlegające unijnym dyrektywom w sprawie zamówień publicznych już teraz mają obowiązek uwzględniać kryteria efektywności energetycznej w swoich zamówieniach na pojazdy¹⁸ i urządzenia biurowe¹⁹. Począwszy od 2019 r. będzie on obejmował także wszystkie nowe budynki sektora publicznego, które będą musiały osiągnąć niemal zerowe zużycie energii²⁰. Aby wdrożyć to podejście na szerszą skalę, Komisja proponuje, by przy nabywaniu przez władze publiczne towarów (np. sprzętu informatycznego), usług (np. energii) i robót (np. renowacji budynków) systematycznie stosowano wysokie standardy efektywności energetycznej.

- **Renowacja budynków publicznych**

Organy publiczne powinny dawać przykład jeśli chodzi o doprowadzenie swoich budynków do zgodności z wysokimi standardami efektywności energetycznej. W tym celu władze publiczne powinny co najmniej podwoić obecny wskaźnik renowacji. Komisja przedstawi zatem instrument prawny²¹, którego przepisy zobowiążą władze do poddawania renowacji co najmniej 3 % swoich budynków (według powierzchni) rocznie – około dwukrotnie więcej niż wynosi obecny odsetek w przypadku większości europejskich zasobów budowlanych²². Każdy budynek poddany renowacji powinien po jej zakończeniu zaliczać się do najlepszych 10 % spośród krajowych zasobów budowlanych. W przypadku gdy władze publiczne wynajmują lub nabywają istniejące budynki, powinny one w każdym przypadku należeć do najlepszej dostępnej klasy energooszczędności.

- **Umowy o poprawę efektywności energetycznej**

Umowy o poprawę efektywności energetycznej stanowią ważne narzędzie przy renowacji budynków. Ta oparta na wynikach forma zamówień polega na sfinansowaniu części lub

¹⁷ COM(2008) 400: Komunikat Komisji „Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska”.

¹⁸ Dyrektywa 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego. Zob. także niedawno uruchomiony portal „Clean Vehicle”, który ma pomóc władzom publicznym we wdrożeniu tej dyrektywy, umożliwiając im oraz użytkownikom analizę porównawczą całkowitych kosztów eksploatacji istniejących pojazdów w całym okresie użytkowania (<http://www.cleanvehicle.eu/>).

¹⁹ W ramach europejskiego programu Energy Star, który zobowiązuje władze centralne państw członkowskich i instytucje UE do nabywania urządzeń spełniających co najmniej kryteria Energy Star (rozporządzenie (WE) nr 106/2008).

²⁰ Dyrektywa 2010/31/WE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

²¹ Podobnie jak pozostałe wiążące środki przewidziane w niniejszym planie, instrument ten będzie przedmiotem szczegółowej oceny skutków. Obejmować będzie ona szczegółową analizę proponowanego rocznego wskaźnika renowacji, a także weryfikację najlepszej metody wprowadzenia tego wskaźnika oraz mechanizmu monitorowania.

²² Wskaźnik ten dotyczy poszczególnych państw członkowskich. Obecny wskaźnik renowacji wynosi w krajach UE-27 od 1,2 % do 1,5 % rocznie. Górna wartość tego przedziału odpowiada wskaźnikowi renowacji dla budynków o powierzchni przekraczającej 1000 m², co dotyczy większości budynków publicznych. Stąd podwojenie obecnego wskaźnika daje 3 %. Zob. przypis 13 oraz dokument SEC(2008) 2865.

całości kosztów inwestycji w efektywność energetyczną oszczędnościami wynikającymi z niższych rachunków za media i kosztów utrzymania. Model ten został wypróbowany i okazał się opłacalny w szeregu państw członkowskich²³. Umowy o poprawę efektywności energetycznej mają zastosowanie przy podejmowaniu renowacji budynków publicznych i przy modernizacji infrastruktury publicznej, np. oświetlenia ulicznego²⁴, w celu poprawy jej efektywności energetycznej. Wprowadzenie umów o poprawę efektywności energetycznej napotyka jednak w wielu państwach członkowskich przeszkody wynikające z niejednoznaczności w ramach prawnych oraz z braku wiarygodnych danych na temat zużycia energii, które mogłyby posłużyć do ustalenia wartości referencyjnych, względem których mierzone byłyby charakterystyki. Komisja w 2011 r. przedstawi wnioski ustawodawcze mające na celu przezwyciężenie tych problemów.

• Efektywność energetyczna w praktyce

Ponad dwa tysiące miast dobrowolnie zobowiązało się do wdrożenia środków na rzecz zrównoważonej energii w ramach wspieranego przez UE „Porozumienia Burmistrzów”²⁵. Przystępując do porozumienia jego sygnatariusze podjęli formalne zobowiązanie do ograniczenia emisji CO₂ o ponad 20 % do roku 2020, poprzez wdrożenie na swoim terytorium środków na rzecz zrównoważonej energii. Jego realizacji służą plany na rzecz zrównoważonej energii, opracowywane zgodnie z przyjętą przez porozumienie metodyką i formalnie zatwierdzane przez radę danego miasta lub regionu. Korzyści wykraczają poza oszczędności energii. Renowacja budynków, mobilność miejska i rewitalizacja obszarów miejskich to działania sprzyjające zatrudnieniu, a powstałe w rezultacie miejsca pracy przeważnie wymagają kwalifikacji, charakteryzują się stabilnością i nie podlegają delokalizacji.

Komisja będzie nadal wspierać lokalne podejście do kwestii efektywności energetycznej poprzez Porozumienie Burmistrzów i będzie starać się zachęcać do nawiązywania współpracy z kolejnymi podobnie myślącymi miastami, również w państwach spoza UE. W 2011 r. wystąpi również z nową inicjatywą „inteligentne miasta i gminy”, której celem ma być budowa europejskiej sieci doskonałości w dziedzinie nowatorskich rozwiązań niskoemisyjnych i energooszczędnych na poziomie miejskim. Inicjatywa ta kładzie nacisk na przyspieszenie przełożenia wyników badań na rzeczywiste i praktyczne innowacje w wybranych miastach i gminach. W szczególności w ramach inicjatywy wspierane będą duże projekty mające na celu prezentację doświadczeń, w tym również działania w zakresie mobilności miejskiej, zielonej infrastruktury²⁶ oraz zastosowania technologii teleinformatycznych.

²³ M.in. w Danii, Francji i Niemczech.

²⁴ W 2005 r. na potrzeby oświetlenia ulicznego zużyto 36 TWh energii elektrycznej.

Zob. http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/docs/ia_2009/sec_2009_0324_en.pdf

²⁵ Procedura porozumienia została uruchomiona w styczniu 2008 r., a miasta i regiony zaczęły do niego przystępować w październiku tego samego roku, po sfinalizowaniu tekstu porozumienia. Zob. http://www.eumayors.eu/home_en.htm

²⁶ Tzw. zielona infrastruktura obejmuje wykorzystanie drzew i roślin do obniżenia temperatury w miastach, co ogranicza zapotrzebowanie na energię do celów chłodzenia i stanowi jeden ze sposobów przystosowania się do zmiany klimatu. Może również zmniejszać zagrożenie powodziowe i przyczyniać się do poprawy jakości wód, powietrza i ekosystemów. COM(2009) 147 wersja ostateczna, s. 5, COM(2011) 17 wersja ostateczna, s. 8.

3. W STRONĘ BUDYNKÓW O NISKIM ZUŻYCIU ENERGII

Niemal 40 % końcowego zużycia energii ma miejsce w domach, publicznych i prywatnych budynkach biurowych, sklepach i innych budynkach²⁷. Jak widać na rysunku, w domach mieszkalnych dwie trzecie zużycia energii przeznaczone jest na ogrzewanie pomieszczeń.

Rysunek: Zużycie energii w gospodarstwach domowych w UE-27 (w %)

Źródło: *Odyssee indicators*, www.buildup.eu

Znaczny potencjał oszczędności energii pozostaje niewykorzystany. Istnieją rozwiązania techniczne pozwalające obniżyć zapotrzebowanie budynku na energię o połowę albo trzy czwarte²⁸ oraz o połowę zmniejszyć zużycie energii przez typowe urządzenia. Wskaźnik renowacji budynków jest jednak zbyt niski, podobnie jak rozpowszechnienie najbardziej energooszczędnych urządzeń. Konieczne jest usunięcie przeszkód dla upowszechnienia się energooszczędnych budynków. Komisja zachęca państwa członkowskie do wprowadzenia systemów motywacyjnych dotyczących budynków prywatnych.

• Zużycie ciepła w budynkach

Podjęcie kwestii zużycia ciepła w budynkach będzie miało w nadchodzących latach niezwykle istotne znaczenie. Komisja będzie dalej badać dostępne rozwiązania, w tym możliwości propagowania stosowania ciepłownictwa w ramach zintegrowanego miejskiego planowania przestrzennego.

• Przeszkody prawne

Jedną z poważnych przeszkód jest tzw. rozbieżność motywacji co do poprawy charakterystyki energetycznej. Pojęcie to odnosi się do częstej sytuacji, w której ani właściciel, ani najemca nie chcą płacić za poprawę charakterystyki energetycznej wynajmowanej nieruchomości, ponieważ związane z tym korzyści rozkładają się pomiędzy obie strony. Kilka państw

²⁷ Dane za rok 2008. Zob. Eurostat: „Energy, transport and environment indicators”, wydanie z 2010 r.

²⁸ W ramach unijnego programu „zielony budynek” uzyskano w sposób opłacalny oszczędności sięgające 80 %.

członkowskich wprowadziło przepisy określające wysokość kwoty, którą inwestor może odzyskać od lokatora. W budynkach publicznych i komercyjnych istotną rolę w rozwiązaniu tego problemu mogą odgrywać przedsiębiorstwa usług energetycznych. Komisja przedstawi wnioski ustawodawcze mające na celu zobowiązanie państw członkowskich do wprowadzenia środków w celu uregulowania tego problemu zgodnie z krajowych prawem majątkowym.

- **Szkolenia**

Energooszczędne rozwiązania budynkowe są często wymagające od strony technicznej. Brak jest odpowiednich szkoleń dla architektów, inżynierów, audytorów, rzemieślników, techników i instalatorów, zwłaszcza zajmujących się renowacjami. Obecnie do dyspozycji jest około 1,1 mln pracowników wykwalifikowanych, natomiast szacuje się, że do 2015 r. potrzebnych będzie 2,5 mln²⁹. W związku z tym Komisja podejmuje inicjatywę na rzecz rozwoju kwalifikacji pracowników budownictwa zrównoważonego, której celem jest pomoc państwom członkowskim w ocenie potrzeb szkoleniowych branży budowlanej, opracowaniu strategii ich spełnienia i wspieraniu skutecznych programów szkoleniowych. Może to doprowadzić do wydania zaleceń w zakresie świadectw, kwalifikacji lub szkoleń dla rzemieślników. Komisja będzie też współpracować z państwami członkowskimi nad adaptacją programów szkoleń zawodowych i programów studiów pod kątem nowych potrzeb w zakresie kwalifikacji (zgodnie z europejskimi ramami kwalifikacji). W inicjatywie przewodniej Komisji zatytułowanej „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”³⁰ wezwano do dopasowania podaży umiejętności do potrzeb rynku pracy. Przejście na technologie energooszczędne wymaga nowych umiejętności, kształcenia i szkoleń zawodowych z uwzględnieniem aspektu środowiskowego zarówno w budownictwie, jak i w wielu innych branżach.

- **Przedsiębiorstwa usług energetycznych katalizatorem renowacji**

Przedsiębiorstwa usług energetycznych realizują poprawę efektywności energetycznej, biorąc na siebie ryzyko finansowe poprzez pokrycie lub współfinansowanie ponoszonych z góry kosztów inwestycji i ich refinansowanie z uzyskiwanych oszczędności. Mogą pomóc władzom publicznym w modernizacji budynków, grupując je w skalowalne projekty w ramach umów o poprawę efektywności energetycznej. Z analiz wynika, że rynek usług energetycznych w Europie nie rozwija się tak, jak na to pozwala jego potencjał³¹. Potencjalni klienci w sektorach prywatnym i publicznym często nie mają systematycznych informacji na temat dostępnych usług świadczonych przez przedsiębiorstwa usług energetycznych lub mają wątpliwości co do jakości oferowanych usług. W celu przezwyciężenia tych przeszkód i zwiększenia przejrzystości na rynku usług energetycznych Komisja proponuje, aby państwa członkowskie przedstawiały przeglądy rynku, zestawienia akredytowanych przedsiębiorstw usług energetycznych³² i wzory umów. W tym kontekście nacisk położony zostanie na

²⁹ Ocena *ex ante* inicjatywy w zakresie szkolenia i kwalifikacji pracowników budowlanych w dziedzinie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych w ramach programu „Inteligentna Energia dla Europy”. Zob. Ecorys, Ecofys and BioIntelligence (2010): studium uzupełniające ocenę skutków towarzyszącą planowi na rzecz efektywności energetycznej, s. 34.

³⁰ COM(2010) 682.

³¹ Według szacunków w UE działa 700-1040 przedsiębiorstw usług energetycznych, których udział w rynku wynosi od 6,7 do 8,5 mld EUR, natomiast potencjał rynku szacuje się na 25 mld EUR. Zob. Bertoldi, Marino, Rezessy, Boza-Kiss (2010): Energy Service Companies market in Europe – JRC.

³² Zestawienia takie można sporządzać na szczeblu krajowym i umieszczać w nich każdego rodzaju przedsiębiorstwa usług energetycznych. Zestawienia służyć będą tylko do celów informacyjnych.

zapewnienie, by renowacja budynku była przeprowadzana kompleksowo (gruntowna renowacja), aby uniknąć powtarzających się zakłóceń w jego użytkowaniu. Przydatnych informacji dostarczyć może także europejskie centrum doradztwa z zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego.

Aby móc spełniać swoją rolę przedsiębiorstwa usług energetycznych muszą mieć dostęp do zasobów finansowych. Odpowiednim sposobem stymulowania rozwoju tego rynku byłoby innowacyjne finansowanie ze znacznym wykorzystaniem dźwigni finansowej na poziomie krajowym i europejskim, na przykład poprzez rozszerzenie dostępu do finansowania projektów za pomocą instrumentów, które mogą obejmować udostępnienie płynności i gwarancji, linie kredytowe i fundusze odnawialne.

4. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA NA RZECZ KONKURENCYJNOŚCI EUROPEJSKIEGO PRZEMYSŁU

• Wydajne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej

Okolo 30 % pierwotnego zużycia energii w UE przypada na branżę energetyczną, przede wszystkim na potrzeby przemiany energii w elektryczność i ciepło oraz ich dystrybucji. W celu zastąpienia starzejących się urządzeń i pokrycia wzrastającego popytu konieczna będzie budowa nowych mocy wytwórczych i nowej infrastruktury³³. Istotne jest, aby zapewnić przy tym uwzględnienie efektywności energetycznej, a w nowych mocach zastosować najlepsze dostępne technologie. Zachęcać do tego będzie system handlu uprawnieniami do emisji³⁴, podobnie jak nowa dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych³⁵. Komisja będzie monitorować zakres, w jakim środki te prowadzą do poprawy efektywności nowych mocy wytwórczych. Biorąc pod uwagę wyniki oraz potrzebę zwiększenia efektywności w średniej i dłuższej perspektywie, Komisja rozważy wprowadzenie przepisu zobowiązującego państwa członkowskie do wprowadzenia kryterium spełnienia parametrów najlepszych dostępnych technologii dla nowych instalacji jako niezbędnego warunku uzyskania zezwolenia dla nowych mocy wytwórczych oraz do dopilnowania, aby istniejące instalacje zostały zmodernizowane celem spełnienia parametrów najlepszych dostępnych technologii dla istniejących mocy wytwórczych w ramach przedłużenia ważności zezwolenia.

Kolejnym ważnym zadaniem Komisji będzie poszukiwanie sposobów skutecznego odzyskiwania strat ciepła powstałych w procesie wytwarzania energii elektrycznej i w procesach produkcji przemysłowej, ponieważ potencjał oszczędności energii jest daleki od wykorzystania i mógłby pokryć znaczną część zapotrzebowania Europy na energię cieplną, np. na potrzeby ogrzewania i chłodzenia. Przyczyniłoby się to do lepszego wykorzystania zasobów lokalnych i w wielu przypadkach pozwoliłoby zastąpić energię importowaną. Wykorzystanie tego potencjału wymaga zintegrowanego, przekrojowego podejścia, uwzględniającego obecne zapotrzebowanie na energię cieplną, np. w budynkach i przedsiębiorstwach, rolę władz lokalnych i regionalnych w planowaniu i realizacji strategii na

Zakładając, że umieszczenie w wykazie nie będzie wymagało spełnienia kryterium akredytacji lub kwalifikacji, zagwarantowano by, że zestawienia te nie będą miały negatywnych konsekwencji, takich jak np. zamknięcie rynku usług. Dodatkowym sposobem zwiększenia zaufania do jakości oferowanych usług byłoby dobrowolne zamieszczanie znaków jakości i referencji.

³³ COM(2010) 677/4: Komunikat Komisji „Priorytety w odniesieniu do infrastruktury energetycznej na 2020 r. i w dalszej perspektywie – plan działania na rzecz zintegrowanej europejskiej sieci energetycznej”.

³⁴ Dyrektywa 2003/87/WE, z późniejszymi zmianami.

³⁵ Dyrektywa 2010/75/UE.

rzecz efektywności energetycznej i ochrony środowiska naturalnego, w tym w budowie sprawnej infrastruktury, oraz synergię z rozwiązaniami komercyjnymi umożliwiającymi realizację dostaw ciepła przy wykorzystaniu odzysku ciepła odpadowego w sposób tani, czysty i wygodny.

Do zwiększenia efektywności energetycznej może w znaczący sposób przyczynić się większe wykorzystanie (wysokosprawnej) kogeneracji, w tym powiązanej z komunalnymi zakładami przetwarzania odpadów, oraz lokalnych sieci ciepłowniczych i chłodniczych. Komisja proponuje zatem, aby w sytuacji wystarczającego potencjalnego zapotrzebowania, np. gdy w pobliżu znajduje się odpowiednie skupisko budynków lub zakładów przemysłowych, warunkiem uzyskania zezwolenia dla nowej elektrowni ciepłej powinno być jej połączenie z systemami umożliwiającymi wykorzystanie ciepła – czyli tzw. kogeneracja (skojarzona produkcja energii elektrycznej i ciepła)³⁶ – a systemy ciepłownicze powinny być w każdym możliwym przypadku połączone z wytwarzaniem energii elektrycznej. Aby zwiększyć oszczędności energii uzyskiwane dzięki kogeneracji Komisja proponuje także, by operatorzy systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej zapewniali pierwszeństwo dostępu energii pochodzącej z kogeneracji. Komisja proponuje również zaostrzenie obowiązków operatorów systemów przesyłowych w odniesieniu do dostępu takiej energii i dysponowania nią.

- **Efektywność energetyczna w sieciach elektroenergetycznych i gazowych**

Komisja wzmocni podstawy pozwalające krajowym organom regulacyjnym sieci uwzględniać efektywność energetyczną w podejmowanych decyzjach oraz w monitorowaniu funkcjonowania sieci i rynków gazu i energii elektrycznej oraz zarządzania nimi. Obejmuje to uwzględnienie priorytetów w zakresie efektywności energetycznej w regulacjach dotyczących sieci, taryfach sieciowych, kodeksach sieci i kodeksach technicznych.

- **Efektywność energetyczna jako gałąź gospodarki**

Warunkiem efektywności energetycznej w Europie jest nadanie oszczędnościom energii wymiaru finansowego za pomocą mechanizmów rynkowych. Potrzebne są zatem instrumenty pozwalające określić wartość finansową oszczędności energii i powiązać zyski przedsiębiorstw infrastrukturalnych (dostawców i dystrybutorów) z efektywnością energetyczną zamiast z ilością dostarczonej energii. W niektórych państwach członkowskich³⁷ wprowadzono już system zobowiązujący branżę energetyczną do oszczędności energii na szczeblu krajowym, uzyskując przy tym dobre wyniki: oszczędności końcowego zużycia energii sięgają 6 %³⁸. W systemach tego rodzaju przedsiębiorstwa infrastrukturalne zobowiązane są zrealizować oszczędności energii w ustalonym wymiarze poprzez wprowadzenie rozwiązań przynoszących poprawę efektywności energetycznej u swoich klientów (np. gospodarstw domowych, przedsiębiorstw, gmin lub wspólnot mieszkaniowych) lub w innych obszarach, np. w wytwarzaniu lub przesyłaniu energii. W niektórych systemach przedsiębiorstwa infrastrukturalne mogą kupować oszczędności od innych podmiotów, np. przedsiębiorstw usług energetycznych, zamiast realizować je we

³⁶ Dyrektywa 2004/8/WE w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii oraz zmieniająca dyrektywę 92/42/EWG.

³⁷ Na przykład w Zjednoczonym Królestwie, Włoszech, Francji, Danii i w regionie Flandrii.

³⁸ Ecorys, Ecofys and BioIntelligence (2010): studium uzupełniające ocenę skutków towarzyszącą planowi na rzecz efektywności energetycznej.

własnym zakresie. Obowiązek oszczędności energii motywuje dostawców do zmiany modelu działalności ze sprzedaży towarów energetycznych na oferowanie usług energetycznych.

Komisja zaproponuje, aby wszystkie państwa członkowskie wprowadziły krajowy system zobowiązujący do oszczędności energii odpowiedni do ich sytuacji. W zależności od zakresu i restrykcyjności regulacji mogłoby to przynieść oszczędności sięgające 100 mln ton ekwiwalentu ropy naftowej (Mtoe) w 2020 r.³⁹

- **Zwiększenie konkurencyjności europejskiego przemysłu wytwórczego**

Okolo 20 % pierwotnego zużycia energii w UE przypada na przemysł⁴⁰. To w tym sektorze zanotowano największy postęp pod względem efektywności energetycznej (zmniejszenie energochłonności o 30 % na przestrzeni 20 lat). Mimo to istnieją warte uwagi możliwości dalszej poprawy w tym zakresie. Do ich podjęcia zachęcać powinny system handlu uprawnieniami do emisji oraz dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych (wraz z jej planowaną reformą)⁴¹. Ponadto należy zająć się takimi przeszkodami jak brak informacji, brak dostępu do kapitału oraz presja o charakterze krótkoterminowym ze strony otoczenia działalności gospodarczej. Ich usunięcie pozwoliłoby zmniejszyć koszty zużycia energii i poprawić konkurencyjność. W czasach gdy zasoby energetyczne na świecie nieustannie się kurczą znajomość energooszczędnych procesów, technologii⁴² i usług może stać się nową gałęzią eksportu, zapewniając europejskiemu przemysłowi przewagę konkurencyjną.

Przeszkody w inwestowaniu w technologie energooszczędne są najbardziej dotkliwe dla **małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)**⁴³. Komisja będzie zatem zachęcać państwa członkowskie do zapewniania im informacji (na przykład na temat wymagań prawnych, kryteriów ubiegania się o subsydia na modernizację maszyn, dostępu do szkoleń z zakresu zarządzania energią i do ekspertów w dziedzinie energii) oraz do wprowadzenia odpowiednich środków motywacyjnych⁴⁴ (np. ulg podatkowych, finansowania z przeznaczeniem na inwestycje energooszczędne, finansowania audytów energetycznych). Wspólnie z odpowiednimi zrzeszeniami branżowymi Komisja będzie wspierać wymianę najlepszych praktyk w dziedzinie efektywności energetycznej oraz przedsięwzięcia mające na celu budowanie zdolności w zakresie zarządzania energią w mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach. Wspierać będzie także opracowanie narzędzi umożliwiających MŚP analizę porównawczą swojego zużycia energii z porównywalnymi przedsiębiorstwami.

W odniesieniu do dużych **przedsiębiorstw** Komisja proponuje wprowadzenie obowiązku regularnego przeprowadzania audytu energetycznego. Zaleci także, aby państwa członkowskie opracowały zachęty dla przedsiębiorstw, motywujące je do wprowadzenia systemu zarządzania energią (np. zgodnego z normą EN 16001) jako systematycznych ram racjonalnego gospodarowania energią⁴⁵.

³⁹ Zob. SEC(2011) 277: Ocena skutków towarzysząca planowi na rzecz efektywności energetycznej.

⁴⁰ Dane za rok 2008. Zob. Eurostat: „Energy, transport and environment indicators”, wydanie z 2010 r.

⁴¹ Dyrektywa 2003/96/WE.

⁴² Zob. komunikat ELECTRA: COM(2009) 594.

⁴³ Eurochambres (2010): Energy efficiency in SMEs: Success Factors and Obstacles.

⁴⁴ Komisja przypomina, że o ile wsparcie wiąże się z pomocą państwa, państwa członkowskie muszą przestrzegać przepisów w tym zakresie określonych w art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁴⁵ W stosownych przypadkach w grę wchodzić może uwzględnienie zarządzania energią jako integralnej części większego systemu zarządzania środowiskowego.

Ponieważ środki związane z ekoprojektem okazały się skutecznym narzędziem pobudzania innowacji w energooszczędne technologie w Europie, Komisja rozważa, czy stosowne byłoby wprowadzenie **wymogów dotyczących energooszczędności (ekoprojektu)** w odniesieniu do standardowych urządzeń przemysłowych, takich jak silniki przemysłowe, duże pompy, sprężarki, urządzenia do suszenia, topienia, odlewania i destylacji oraz piece – a jeśli tak, to jakie miałyby to być wymogi.

Komisja będzie nadal współpracować z przemysłem – w tym z branżami charakteryzującymi się dużą energochłonnością⁴⁶ i z branżą teleinformatyczną⁴⁷, która może stać się kluczowym czynnikiem osiągnięcia poprawy w innych sektorach gospodarki – zachęcając do zawierania **dobrowolnych porozumień** dotyczących wdrożenia procesów i systemów w dziedzinie efektywności energetycznej. Porozumienia takie powinny opierać się na wyraźnie określonych celach, metodach, pomiarach i schematach monitorowania, zwłaszcza za pomocą wymogów dotyczących ekoprojektu, i mogą obejmować rozpowszechnianie dobrych praktyk.

- **Badania naukowe i innowacje katalizatorem opłacalnych technologii energooszczędnych w przemyśle**

Aby pobudzać innowacje techniczne, Komisja będzie nadal wspierać **rozwój, testowanie i wdrażanie nowych technologii energooszczędnych**, np. w ramach strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych⁴⁸. Celem jest obniżenie kosztów i poprawa parametrów, prowadzące do powstawania nowych rozwiązań i sprzyjające ich upowszechnieniu się na rynku. Pomoże to Unii Europejskiej poprawić swoją efektywność energetyczną i otworzy nowe rynki dla europejskiego przemysłu.

5. ODPOWIEDNIE WSPARCIE FINANSOWE NA SZCZEBŁU KRAJOWYM I EUROPEJSKIM

Wiele inwestycji w efektywność energetyczną szybko się zwraca, ale nie jest realizowanych ze względu na przeszkody rynkowe i regulacyjne. Należy zatem wzmocnić bodźce rynkowe i sygnały cenowe poprzez opodatkowanie energii i emisji CO₂ oraz poprzez krajowe systemy zobowiązujące przedsiębiorstwa infrastrukturalne do oszczędności energii (zob. rozdział 4). Ich uzupełnieniem powinny być mechanizmy poprawiające dostępność odpowiednich sposobów finansowania. Ponieważ koszty inwestycji stanowią poważną barierę finansową dla stosowania energooszczędnych technologii, dostępność finansowania ma istotne znaczenie dla przyspieszenia inwestycji.

W uzupełnieniu krajowych programów finansowania, UE ma obecnie następujące możliwości wspierania efektywności energetycznej:

- **Polityka spójności:** W latach 2007-2013 planowane wsparcie z funduszy polityki spójności na rzecz inwestycji związanych z efektywnością energetyczną, kogeneracją i zarządzaniem energią wynosi około 4,4 mld EUR. Celem lepszego uwzględnienia potrzeb

⁴⁶ Nacisk położony zostanie na: 1) produkty, 2) systemy z napędem elektrycznym (np. silniki elektryczne, napędy bezstopniowe, urządzenia sterujące i pompy) oraz 3) instalacje (np. audyt instalacji).

⁴⁷ Branżę teleinformatyczną wezwano do opracowania i przyjęcia wspólnej metodyki pomiaru własnej efektywności energetycznej i emisji gazów cieplarnianych oraz zharmonizowanego sposobu ilościowego określenia jej potencjału przyczyniania się do poprawy efektywności energetycznej (COM (2010) 245 „Europejska agenda cyfrowa”).

⁴⁸ http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm

w zakresie efektywności energetycznej wprowadzono dwie istotne zmiany⁴⁹. Podczas gdy tradycyjnie w ramach polityki regionalnej finansowano inwestycje służące efektywności energetycznej tylko w odniesieniu do budynków publicznych i komercyjnych, obecnie możliwe jest wykorzystywanie tych funduszy we wszystkich państwach członkowskich również w sektorze budynków mieszkalnych. Ponadto rozszerzono wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej na efektywność energetyczną w budynkach. We współpracy z odpowiedzialnymi administratorami programu Komisja będzie poszukiwać sposobów lepszego wykorzystania zasobów dostępnych na potrzeby poprawy efektywności energetycznej.

- **Program „Inteligentna Energia dla Europy” (2007-2013):** Program ten, o wartości 730 mln EUR, przeznaczony jest na wsparcie przedsięwzięć mających na celu usunięcie niedociągnięć rynku, w tym na działania mające przyspieszyć tempo renowacji zasobów budowlanych. Do jego najnowszych narzędzi należy europejski mechanizm pomocy na szczeblu lokalnym w dziedzinie energii ELENA (*ang.* European Local Energy Assistance). Oferuje on władzom lokalnym i regionalnym dotacje z przeznaczeniem na pokrycie kosztów pomocy technicznej związanej z przygotowaniem inwestycji w dziedzinie zrównoważonej energii w taki sposób, by mogły uzyskać finansowanie z banków. Instrument ten został pierwotnie wprowadzony przez Europejski Bank Inwestycyjny. Przewiduje się, że w 2011 r. udostępnione zostaną dwa kolejne⁵⁰. Podczas nieco ponad rocznego funkcjonowania instrumentu ELENA zatwierdzono dziesięć projektów, w ramach których beneficjenci otrzymają dotacje na łączną sumę około 18 mln EUR, a łączna wysokość uzyskanych środków na inwestycje ma wynieść około 1,5 mld EUR w trzyletnim okresie realizacji projektów.
- **Finansowanie przez pośrednika:** Ważne źródło finansowania projektów służących efektywności energetycznej stanowią linie kredytowe przyznawane przez międzynarodowe instytucje finansowe i inne banki sektora publicznego za pośrednictwem banków lokalnych. Fundusze unijne są często wykorzystywane na zapewnienie pomocy technicznej, z przeznaczeniem bądź na wzmocnienie zdolności banku uczestniczącego, bądź na działania takie jak np. audyt energetyczny beneficjenta.
- **Europejski plan naprawy gospodarczej:** W ramach tego programu finansowane jest partnerstwo publiczno-prywatne na rzecz energooszczędności budynków. Kwota 1 mld EUR przeznaczona jest na opracowanie metod badawczych i technologii umożliwiających zmniejszenie zużycia energii przez nowe i odnawiane budynki. Ponadto Komisja pracuje obecnie wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym nad utworzeniem **specjalnego funduszu inwestycyjnego**, za pomocą którego środki niewykorzystane w ramach tego programu przeznaczane byłyby na wsparcie projektów na rzecz efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych. Fundusz ten zostanie uruchomiony w późniejszym terminie w 2011 r.
- **Program ramowy w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013):** Program ten zapewnia wsparcie badań naukowych i innowacji w dziedzinie efektywności energetycznej w ramach programu szczególnego „Współpraca”. Do tej pory dofinansowanie uzyskało ponad 200 projektów, a jego łączna kwota wyniosła 1 mld EUR.

⁴⁹ Rozporządzenia (WE) nr 397/2009 oraz (WE) nr 832/2010.

⁵⁰ Mają zostać wprowadzone przez Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) oraz Council of Europe Development Bank (CEB).

W procesie przygotowywania kolejnych wieloletnich ram finansowych Komisja zapoznaje się z wynikami uzyskanymi dzięki unijnym programom wsparcia i weryfikuje ich wartość dodaną dla Europy. Przeanalizowane zostaną możliwości udoskonalenia obecnych mechanizmów finansowych UE oraz dalsze możliwości stymulowania inwestycji w efektywność energetyczną na skalę niezbędną do osiągnięcia unijnych celów w zakresie energii i klimatu wyznaczonych na rok 2020.

6. OSZCZĘDNOŚCI DLA KONSUMENTÓW

Poprawa energooszczędności urządzeń używanych przez konsumentów – np. urządzeń gospodarstwa domowego i inteligentnych urządzeń pomiarowych – powinna odgrywać większą rolę w monitorowaniu lub optymalizacji ich zużycia energii, umożliwiając obniżenie kosztów. W tym celu Komisja zapewni należyte uwzględnienie interesów konsumenta w pracach technicznych w zakresie etykietowania, informacji o energooszczędności, opomiarowania i wykorzystania rozwiązań teleinformatycznych. Komisja przeprowadzi zatem badania zachowań konsumentów i ich postaw zakupowych oraz wstępnie przetestuje wśród nich alternatywne rozwiązania polityczne, aby określić, które z tych rozwiązań mogą spowodować pożądane zmiany zachowań. Ponadto już na wczesnym etapie zamierza zasięgać opinii organizacji konsumenckich. Konsumentom potrzebują przejrzystych, dokładnych i aktualnych informacji o swoim zużyciu energii, jednak obecnie są one rzadko dostępne. Na przykład aktualnie tylko 47 % odbiorców wie, ile zużywa energii⁵¹. Konsumentom potrzebują również wiarygodnych porad na temat kosztów i korzyści inwestycji w efektywność energetyczną. Wszystkie te kwestie zostaną uwzględnione przez Komisję podczas rewizji ram prawnych polityki na rzecz efektywności energetycznej.

• Propagowanie urządzeń energo- i zasobooszczędnych

Poprawa energooszczędności budynków oraz produktów stosowanych do ich ogrzewania, chłodzenia, wentylacji i oświetlenia należy do najbardziej konkretnych korzyści, jakie polityka na rzecz efektywności energetycznej może przynieść budżetom domowym. Wprowadzone już standardy energooszczędności urządzeń w ramach ekoprojektu oraz etykiety klasy energooszczędności dla urządzeń gospodarstwa domowego⁵² przyniosły konsumentom znaczące oszczędności energii i stworzyły nowe możliwości rozwoju europejskim producentom towarów wysokiej jakości. W ramach aktualnego planu działań w dziedzinie ekoprojektu⁵³ Komisja będzie kontynuować to podejście, zastrzegając wymagania dotyczące zużycia energii przez piece centralnego ogrzewania, podgrzewacze wody, komputery, klimatyzatory, suszarki bębnowe, pompy, odkurzacze i dalsze rodzaje oświetlenia. Przedstawi także nowy plan działań na lata 2012-2014.

Istotnym uzupełnieniem tego podejścia są etykiety energooszczędności. Ich skuteczność jest najwyższa jeśli za punkt wyjścia przyjmuje się w nich sposób dokonywania wyboru przez konsumenta. Komisja przeprowadzi ankietę na temat zrozumienia etykiet energooszczędności wśród konsumentów. Pomoże to lepiej uwzględnić interesy klienta (np. biorąc pod uwagę

⁵¹ SEC(2010) 1409: Badanie funkcjonowania detalicznych rynków energii elektrycznej w Unii Europejskiej.

⁵² Lodówek, zamrażarek, telewizorów, zmywarek do naczyń, wentylatorów, niektórych rodzajów oświetlenia i dekoderek telewizji cyfrowej.

⁵³ COM(2008) 660: „Ustalenie planu działań na lata 2009-2011 w ramach dyrektywy w sprawie ekoprojektu”.

postrzeganie różnych etykiet i wpływ marketingu) przy wprowadzaniu takich etykiet w przyszłości oraz sprzyjać będzie dialogowi z organizacjami konsumenckimi.

Obecnie ponad 40 % okien w UE to ciągle jeszcze okna jednoszybowe, a kolejne 40 % stanowią stare okna dwuszybowe bez powłoki termoizolacyjnej⁵⁴. Komisja będzie pracować nad wspomaganie upowszechnienia się na rynku bardziej energooszczędnych elementów budowlanych, na przykład poprzez wprowadzenie wymogów dotyczących ekoprojektu lub etykiet energooszczędności w odniesieniu do okien.

W ramach przyszłych prac w zakresie ekoprojektu i etykiet energooszczędności Komisja zbada możliwość objęcia w stosownych przypadkach odpowiednimi wymogami nie tylko poszczególnych produktów, lecz także systemów. W celu zwiększenia skuteczności tych środków Komisja będzie kontynuować analizę oddziaływania energetycznego produktów w całym cyklu życia. Komisja wzmocni nadzór nad rynkiem aby zapewnić należyte wdrożenie wymogów dotyczących produktów i będzie wspierać środki mające pomóc konsumentom, instalatorom i sprzedawcom w jak najlepszym wykorzystaniu etykiet energooszczędności.

• **Nowe technologie w służbie zwiększenia świadomości konsumentów**

Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem UE⁵⁵ odbiorcy powinni już teraz być na bieżąco i często informowani o swoim zużyciu energii, aby umożliwić im jego dostosowanie. Służyć powinno do tego indywidualne opomiarowanie wszystkich istotnych mediów: energii elektrycznej, gazu, ciepła, chłodu i ciepłej wody użytkowej. Odbiorcy powinni również za pośrednictwem rachunków i umów otrzymywać informacje o cenach i kosztach energii. Informacje te powinny być przedstawione w taki sposób, by pomóc im w racjonalizacji zużycia energii, na przykład poprzez porównanie ich zużycia z wartościami odniesienia lub dostępnymi rozwiązaniami energooszczędnymi.

W praktyce te prawa odbiorców nadal wymagają należytego wdrożenia. Przekazywane informacje muszą być lepiej dostosowane do potrzeb odbiorców. Komisja będzie współpracować z państwami członkowskimi celem zapewnienia pełnego wdrożenia tych oraz innych przepisów europejskiego ustawodawstwa w dziedzinie efektywności energetycznej.

W nadchodzących latach wdrożenie tzw. europejskiej sieci inteligentnej spowoduje radykalną zmianę zakresu zbieranych i przekazywanych informacji dotyczących dostarczania i zużycia energii. Informacje te pozwolą odbiorcom na uzyskanie oszczędności energii. Państwa członkowskie zobowiązane są do 2020 r. wprowadzić inteligentne opomiarowanie energii elektrycznej u co najmniej 80 % odbiorców, pod warunkiem że jest to uzasadnione pozytywną analizą kosztów i korzyści na szczeblu krajowym⁵⁶. Ważne jest, aby zadbać o wprowadzanie inteligentnych rozwiązań również w pozostałych sieciach, np. ciepłowniczych, chłodniczych i gazowych⁵⁷, oraz o to, by wszystkie te inteligentne sieci przyczyniały się do budowy sprawnego i interoperacyjnego rynku usług w zakresie efektywności energetycznej. Sieci inteligentne i inteligentne opomiarowanie posłużą za szkielet dla inteligentnych urządzeń i pozwolą zwiększyć oszczędności energii uzyskane dzięki zakupowi energooszczędnych urządzeń. W następstwie wdrożenia sieci inteligentnych pojawią się nowe

⁵⁴ Szacunki przygotowane przez TNO for Glass for Europe.

⁵⁵ Dyrektywy 2006/32/WE, 2009/72/WE i 2009/73/WE.

⁵⁶ Dyrektywa nr 2009/72/WE dotycząca wspólnych zasad wewnętrznego rynku energii elektrycznej.

⁵⁷ Zgodnie z dyrektywą 2009/73/WE dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego inteligentne opomiarowanie należy wprowadzić w rozsądnym terminie.

usługi, dzięki którym przedsiębiorstwa usług energetycznych i operatorzy teleinformatyczni będą mogli zaoferować odbiorcom możliwości śledzenia swojego zużycia energii z dużą częstotliwością (np. przez Internet lub telefon komórkowy), a na rachunku za energię możliwe będzie wykazanie zużycia poszczególnych urządzeń. Oprócz korzyści dla odbiorców domowych dostępność dokładnych danych na temat zużycia energii dzięki inteligentnemu opomiarowaniu pobudzi popyt na usługi energetyczne ze strony przedsiębiorstw i władz publicznych, co umożliwi przedsiębiorstwom usług energetycznych oferowanie wiarygodnych umów o poprawę efektywności energetycznej w celu obniżenia zużycia energii. Dzięki inteligentnym sieciom, opomiarowaniu i urządzeniom odbiorca będzie mógł zdecydować, by jego urządzenia włączały się w okresach poza godzinami szczytu lub gdy dostępna jest energia wiatrowa lub słoneczna w dużych ilościach, co przyniesie mu wymierne korzyści finansowe. Odbiorca będzie mógł też zdalnie włączać i wyłączać urządzenia, dla wygody i oszczędności energii.

Wykorzystanie tego potencjału wymaga wprowadzenia odpowiednich norm dla liczników i urządzeń oraz zobowiązania dostawców do przedstawiania odbiorcom odpowiednich informacji (np. przejrzystego rachunku) na temat ich zużycia energii, w tym także udzielania porad, jak zmniejszyć zużycie energii i tym samym obniżyć związane z nią koszty. W tym celu Komisja zaproponuje odpowiednie środki aby zapewnić należytą realizację tych funkcji przez innowacje techniczne, w tym wprowadzenie sieci inteligentnych i inteligentnego opomiarowania. Środki te obejmować będą określenie minimalnych wymagań dotyczących treści i formy przekazywanych informacji i usług informacyjnych.

Komisja musi ponadto zapewnić by etykiety energooszczędności (świadectwa charakterystyki energetycznej) oraz normy dotyczące budynków i urządzeń uwzględniały w stosownych przypadkach przystosowanie techniczne urządzeń i budynków umożliwiające ich bezproblemową współpracę z infrastrukturą sieci inteligentnej i inteligentnego opomiarowania. W pierwszej kolejności mogłoby to dotyczyć takich urządzeń jak lodówki, zamrażarki i pompy ciepła.

7. TRANSPORT

Podobnie jak pozostałe sektory omówione szczegółowo w niniejszym planie, transport – na który przypada 32 % końcowego zużycia energii⁵⁸ – przedstawia istotny potencjał w zakresie oszczędności energii. Charakteryzuje się on najwyższą dynamiką wzrostu zużycia energii i największą zależnością od paliw kopalnych. W planowanej białej księdze dotyczącej transportu określona zostanie strategia poprawy efektywności sektora transportowego, obejmująca następujące elementy: wprowadzanie zaawansowanych systemów zarządzania ruchem dla wszystkich form transportu; inwestycje infrastrukturalne i utworzenie jednolitego europejskiego obszaru transportowego celem propagowania transportu multimodalnego; inteligentna polityka cenowa; oraz standardy efektywności dla wszystkich pojazdów we wszystkich rodzajach transportu i inne środki na rzecz wspierania innowacji w pojazdach.

8. RAMY DZIAŁAŃ KRAJOWYCH

Państwa członkowskie mają kluczową rolę do odegrania we wprowadzaniu polityki i środków w dziedzinie efektywności energetycznej niezbędnych do realizacji celu 20 %. Do tej pory

⁵⁸ Dane za rok 2008. Zob. Eurostat: „Energy, transport and environment indicators”, wydanie z 2010 r.

krajowe ramy rozwoju polityki w dziedzinie efektywności energetycznej w sektorach odbiorców końcowych zapewniane były przez krajowe plany działań na rzecz efektywności energetycznej, wprowadzone dyrektywą w sprawie usług energetycznych⁵⁹. W świetle niniejszego nowego planu na rzecz efektywności energetycznej, obejmującego wszystkie sektory od wytwarzania po odbiorców, oczywista staje się konieczność rozszerzenia zakresu ram krajowych w celu objęcia nimi całego łańcucha dostaw energii, co pozwoli lepiej wykorzystać potencjał oszczędności energii⁶⁰.

Jednocześnie rozpoczęcie pierwszego europejskiego okresu oceny koordynacji polityki *ex ante* w ramach strategii „Europa 2020” otwiera przed Komisją nowe możliwości w zakresie śledzenia i oceny rocznych postępów państw członkowskich w dziedzinie efektywności energetycznej.

Ponieważ monitorowanie osiągnięć krajowych ma zasadnicze znaczenie dla oceny postępów na drodze do realizacji europejskiego celu 20 %, w nadchodzących miesiącach Komisja dokona analizy celem określenia najbardziej odpowiednich ram monitorowania.

9. WNIOSEK

Proponowane w niniejszym planie środki mają na celu nadrobienie dystansu i realizację unijnego celu zmniejszenia zużycia energii o 20 %, wsparcie realizacji wizji niskoemisyjnej gospodarki opartej na efektywnym korzystaniu z zasobów, co ma nastąpić do 2050 r., a także zwiększenie niezależności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw. Zrealizowanie planu w pełni pozwoliłoby uzyskać znaczne oszczędności energii. Szacuje się, że działania podjęte w sektorze publicznym oraz nowe minimalne wymagania dotyczące energooszczędności urządzeń powinny przynieść oszczędności sięgające 100 Mtoe. Porównywalnych oszczędności oczekiwać można również dzięki środkom podjętym w sektorze transportowym i dzięki oszczędnościom energii zrealizowanym przez odbiorców w wyniku działań dostawców⁶¹.

Przedstawione w niniejszym planie wiążące środki wprowadzone zostaną za pomocą odpowiednich instrumentów prawnych, w tym wniosku ustawodawczego obejmującego zmianę obecnie obowiązujących dyrektyw w sprawie usług energetycznych i w sprawie kogeneracji⁶². Kolejne kroki w 2011 r. stanowią: przyjęcie tego wniosku⁶³; przyjęcie nowych środków dotyczących ekoprojektu i etykiet energooszczędności; wystąpienie z

⁵⁹ Zob. uzupełniający dokument roboczy służb Komisji SEC(2011) 276: Krajowe plany działań na rzecz efektywności energetycznej: sprawozdanie z wykonania.

⁶⁰ Na mocy Traktatu o Wspólnocie Energetycznej dotychczasowy dorobek prawny Unii w dziedzinie efektywności energetycznej rozciąga się na sąsiadujące z UE państwa Europy Południowo-Wschodniej i Wschodniej (lub proces ten jest w trakcie w przypadku nowszego dorobku prawnego). Ramy wspierania efektywności energetycznej, w tym cel 20 %, mają zatem zastosowanie do partnerów ubiegających się o przystąpienie do UE. Nowe inicjatywy UE w dziedzinie efektywności energetycznej automatycznie wejdą do dorobku prawnego objętego Traktatem o Wspólnocie Energetycznej.

⁶¹ Szacunki dotyczą oszczędności uzyskanych dzięki podjęciu poszczególnych środków, które mogą się w pewnym stopniu nakładać na siebie.

⁶² Dyrektywy 2006/32/WE i 2004/8/WE.

⁶³ Wniosek obejmować będzie przedstawione w niniejszym planie środki dotyczące zamówień publicznych na towary, usługi i roboty; renowacji budynków publicznych; umów o poprawę efektywności energetycznej; rozbieżności motywacji co do poprawy charakterystyki energetycznej; przedsiębiorstw usług energetycznych; sprawności wytwarzania energii; dostępu do sieci dla energii elektrycznej pochodzącej z kogeneracji; obowiązku oszczędności energii; audytów energetycznych; usług informacyjnych dla odbiorców energii; oraz kwestii efektywności energetycznej w regulacji sieci.

inicjatywą „inteligentne miasta i gminy”; oraz wnioski w sprawie instrumentów finansowania, które zostaną przedstawione w trakcie dyskusji budżetowych w 2011 r.

Komisja wzywa instytucje UE, państwa członkowskie i wszystkie zainteresowane podmioty do poparcia niniejszego nowego planu na rzecz efektywności energetycznej, do aktywnego udziału w dyskusjach nad środkami wykonawczymi oraz do ścisłej współpracy przy jego realizacji.